

СТРАХУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ

INSURANCE AS A COMPONENT
OF THE STATE'S FINANCIAL SYSTEM

<https://doi.org/10.15407/economyukr.2026.02.086>

УДК 368.025.7/.8

JEL: G22, G32, G28, D81

Б.С. ЛУК'ЯНЧУК, аспірант

Волинський національний університет імені Лесі Українки

просп. Волі, 13, 43025, Луцьк, Україна

e-mail: bohdan.luk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1441-8068>

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ КОМПЛАЄНС-РИЗИКІВ У СТРАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Розроблено цілісну модель організації обліку комплаєнс-ризиків у страхових компаніях з інтеграцією принципів сталого розвитку. Запропоновано розгорнуту таксономію комплаєнс-ризиків, сучасні методи їх ідентифікації, оцінювання і моніторингу, а також покрокову «дорожню карту» впровадження в рамках моделі «трьох ліній захисту». Окремо розглянуто принцип подвійної суттєвості й адаптацію моделі до українського страхового ринку в умовах євроінтеграції і гармонізації з відповідними міжнародними стандартами.

Ключові слова: комплаєнс-ризик; страхова діяльність; принципи сталого розвитку; «три лінії захисту»; подвійна суттєвість; міжнародні стандарти Solvency II і CSRD.

Страхові компанії традиційно функціонують у середовищі жорсткого правового регулювання, де нормативна база постійно еволюціонує під впливом національних органів нагляду (в Україні — Національного банку України) і міжнародних стандартів, таких як Solvency II¹, IDD чи

¹ Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) (Text with EEA relevance). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj> (дата звернення: 28.11.2025).

Ц и т у в а н н я: Лук'янчук, Б. (2026). Організація обліку комплаєнс-ризиків у страховій діяльності в контексті сталого розвитку. *Економіка України*. 69. 02(771). 86—95. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2026.02.086>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

CSRD². Водночас вони взаємодіють з великими масивами клієнтів (фізичними і юридичними особами), контрагентів (перестраховиками, брокерами) і посередників (агентами, дилерами), що створює багаторівневу мережу потенційних точок порушення. Будь-які відхилення від законодавчих, регуляторних чи внутрішніх етичних стандартів здатні запустити ланцюгову реакцію негативних наслідків: від прямих фінансових санкцій (штрафи до 10 % річного доходу за Загальним регламентом про захист даних (General Data Protection Regulation — GDPR) або AML-порушення) і судових позовів до системних репутаційних криз, масового відпливу клієнтів, падіння ринкових котирувань та істотного зменшення капіталізації. Наприклад, лише у 2023 р. європейські страховики сплатили понад 2,1 млрд євро штрафів за комплаєнс-порушення, а в Україні НБУ наклав санкції на 18 компаній за недоліки в захисті прав споживачів^{3,4}.

Паралельно глобальний порядок денний сталого розвитку (Цілі ООН, Європейський зелений курс (EU Green Deal), Паризька угода) формує нові імперативи: страховики повинні розробляти відповідальні продукти (наприклад, «зелене» страхування), виключати дискримінаційні практики в андеррайтингу (за віком, статтю, станом здоров'я), забезпечувати повну прозорість інвестиційної політики (зокрема, відмову від фінансування вугільної промисловості) й активно запобігати greenwashing — штучному завищенню екологічної привабливості продуктів чи портфельів^{5,6}. В Україні євроінтеграційні процеси (Угода про асоціацію, гармонізація з CSRD) роблять вимоги принципів сталого розвитку (Environmental, Social, and Governance — ESG) обов'язковими для доступу до європейських ринків перестраховання і капіталу.

За таких умов традиційний формальний підхід до обліку комплаєнс-ризиків — як суто документальної фіксації інцидентів — є недостатнім. Натомість необхідна системна, вимірювана й динамічна модель інтегрована в усі рівні бізнес-процесів: від андеррайтингу і продажів до інвестиційного менеджменту і корпоративного управління. Така модель має забезпечувати не лише реактивне реагування на порушення, а й проактивне прогнозування,

² Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector (Text with EEA relevance). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj> (дата звернення: 28.11.2025).

³ Річний звіт за 2024 рік. Національний банк України. 178 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2024.pdf

⁴ Основні тенденції страхового ринку України за підсумками 9 місяців 2024 року. ЛСОУ. 2024. 12 груд. URL: <https://uainsur.com/osnovni-tendentsii-na-strakhovomu-rynku/> (дата звернення: 28.11.2025).

⁵ Біла книга з управління ESG ризиками у фінансовому секторі України. Київ, Національний банк України, 2025. 18 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Bila_knyga_2025_fin.pdf

⁶ On a joint path. Allianz Sustainability Report 2024, 2025. 18 p. URL: https://www.allianz.com/content/dam/onemarketing/azcom/Allianz_com/sustainabilityreport/2024/Allianz-SE-Sustainability-Report-2024-short-version.pdf

раннє виявлення і стратегічне управління ризиками в реальному часі, з урахуванням подвійної суттєвості ESG-факторів⁷.

Питання комплаєнсу в контексті страхової діяльності залишаються недостатньо висвітленими у вітчизняній науковій літературі та практичних розробках, що пояснюється відносно пізнім запровадженням цієї концепції в українському фінансовому секторі (особливо в небанківських установах). Хоча за останні роки з'явилися окремі цінні напрацювання вітчизняних авторів, більшість з яких присвячено переважно банківському сегменту або загальним аспектам комплаєнс-контролю у фінансових установах. Серед таких праць варто виокремити дослідження Я. Омельчука⁸, який розглядає комплаєнс як драйвер розвитку ESG-практик в Україні; Н. Москаленко (2018), яка аналізує теоретичні засади запровадження комплаєнс-контролю; М. Можаровського (2021), який здійснив теоретико-правовий аналіз комплаєнсу та його видів; О. Неізвиної (2017), яка дослідила практичний досвід запровадження комплаєнс-процедур у страхових компаніях України; низки інших авторів. Однак навіть у цих працях специфіка страхової діяльності (андеррайтинг, посередницька мережа, перестраховування, інвестиційна політика страховиків) залишається поза глибоким системним аналізом, що створює суттєву прогалину в теоретичній базі для розробки спеціалізованих моделей управління комплаєнс-ризиками саме в страховому секторі.

На міжнародному рівні проблематика комплаєнс-ризиків у страхуванні активно розробляється в рамках ініціативи EIOPA. Окремо варто відзначити дослідження P. Durán Santomil і L. Otero González (2020) щодо системи урядування і безпеки та охорони в контексті Solvency II.

Отже, **мета статті** — теоретично обґрунтувати й розробити модель організації обліку комплаєнс-ризиків у страхових компаніях з урахуванням принципів сталого розвитку (ESG), зокрема, уточнити поняття «комплаєнс-ризик» у контексті специфіки страхового ринку, проаналізувати механізми інтеграції комплаєнс-системи з корпоративною ESG-стратегією і моделлю «трьох ліній захисту».

Для досягнення цієї мети було сформульовано розширений комплекс завдань: уточнити і контекстуалізувати поняття «комплаєнс-ризик» спеціально для страхового ринку з урахуванням його специфіки (андеррайтинг, посередництво, перестраховування); описати механізми інтеграції комплаєнс-системи з корпоративною ESG-стратегією, моделлю «трьох ліній захисту», внутрішнім аудитом і загальною системою Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP) для банків і Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) для страхових компаній — ICAAP/ORSA.

⁷ EIOPA Annual Report 2024. European Insurance and Occupational Pensions Authority. 2025. URL: https://www.eiopa.europa.eu/publications/annual-report-2024_en (дата звернення: 28.11.2025).

⁸ Омельчук Я. Комплаєнс як драйвер розвитку ESG в Україні. *LIGA: Biz*. 2024. 17 січ. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/224952_komplans-yak-drayver-rozvitku-esg-v-ukran (дата звернення: 28.11.2025).

У контексті страхової діяльності комплаєнс-ризик доцільно визначати як імовірність настання негативних подій (фінансових втрат, юридичних санкцій або репутаційного збитку), що виникають унаслідок невиконання зовнішніх законодавчих і регуляторних вимог, настанов внутрішньої політики компанії чи загальноприйнятих етичних стандартів (Москаленко, 2018; Можаровський, 2021; Неізнана, 2017). Це поняття охоплює широкий спектр порушень: від недоліків у сфері захисту прав споживачів (miss-selling, непрозорі умови договорів) і протидії відмиванню коштів (anti-money laundering and countering the financing of terrorism — AML/CFT) до фальсифікації ESG-заяв, невідповідності інвестиційних практик принципам сталого розвитку чи системних зловживань у корпоративному управлінні. Таке трактування дозволяє розглядати комплаєнс-ризик не як ізольовану категорію, а як інтегральний елемент загальної системи ризик-менеджменту, що пронизує всі бізнес-процеси страховика — від андеррайтингу і продажів до інвестиційного портфеля й взаємодії з посередниками.

Організація обліку комплаєнс-ризиків вимагає створення комплексної, структурованої системи, яка включає не лише реєстрацію інцидентів, але і їх класифікацію, безперервний моніторинг, аналіз та формування звітності для всіх рівнів управління. Основна мета такої системи — не обмежуватися реактивною фіксацією подій, а забезпечити проактивне формування аналітичної бази даних, що слугуватиме основою для стратегічного ухвалення рішень, коригування бізнес-процесів і запобігання кризам⁹. У цифрову епоху ця система має бути інтегрованою з IT-інфраструктурою, підтримувати автоматизоване збирання даних і генерувати дашборди в реальному часі.

Контекст сталого розвитку додає до комплаєнс-ризиків принципово новий вимір, структурований за трьома компонентами ESG: екологічним (E), соціальним (S) і управлінським (G). Кожен з них формує унікальні виклики для страховиків: екологічний — запобігання маніпуляціям із «зеленими» інвестиціями, виключення фінансування вугільної чи нафтової промисловості; соціальний — гарантування справедливих умов страхування, недопущення дискримінації за віком, статтю чи станом здоров'я, забезпечення доступності продуктів для вразливих груп; управлінський — підтримку незалежності комплаєнс-функції, прозорість винагород, уникнення конфліктів інтересів у раді директорів. ESG перетворюється з «м'якого» фактора на жорстку регуляторну вимогу (CSRD, EU Taxonomy), що робить облік відповідних ризиків обов'язковим.

Методологічна база дослідження ґрунтується на сучасних інструментах ризик-менеджменту: RCSA (самооцінка ризиків і контролів), процесний підхід до мапування бізнес-процесів, сценарний аналіз (stress testing комплаєнс-сценаріїв), використання метрик KCI (ключові показники конт-

⁹ Омельчук Я. Комплаєнс як драйвер розвитку ESG в Україні. *LIGA: Biz*. 2024. 17 січ. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/224952_komplans-yak-drayver-rozvitku-esg-v-ukran (дата звернення: 28.11.2025).

ролю) і KRI (ключові індикатори ризику), а також інтеграція з моделлю «трьох ліній захисту» і принципом подвійної суттєвості¹⁰. Такий підхід забезпечує не лише відповідність регуляторним стандартам — Solvency II, ORSA (Durán Santomil, Otero González, 2020), а й створення динамічної, адаптивної системи управління.

Комплаєнс-ризик у сучасних умовах діяльності страхових компаній займає особливе місце в ієрархії ризиків, оскільки має багато точок перетину з іншими категоріями. Практично кожне порушення регуляторного чи етичного характеру одночасно активує кілька вимірів: юридичний (штрафи, позови), фінансовий (зменшення капіталу, зростання резервів), операційний (порушення процесів, необхідність розслідувань) і репутаційний (втрата довіри клієнтів, падіння ринкової вартості). Наприклад, неналежне поінформування клієнта про виключення з договору може призвести до: а) штрафу від НБУ (правовий ризик); б) масових відмов від його пролонгації (репутаційний); в) перевантаження служби скарг і внутрішнього розслідування (операційний)¹¹. Такі крос-ефекти роблять комплаєнс-ризик системоутворюючим. Водночас, попри це, комплаєнс-ризик необхідно виокремлювати як самостійну категорію в ризик-універсумі страховика, що обґрунтовано його унікальною природою: джерела (регуляторні зміни, етичні норми), тригери (внутрішні політики, зовнішні перевірки) і методи управління (комплаєнс-програми, навчання, автоматизований моніторинг) відрізняються від класичних кредитних чи ринкових ризиків. Більше того, саме комплаєнс-ризик найчастіше стають каталізатором системних криз у фінансовому секторі: реалізація одного порушення може призвести до регуляторного втручання, накладання санкцій, призупинення діяльності чи навіть відкликання ліцензії (Можаровський, 2021).

Виділення комплаєнс-ризиків у окрему категорію відкриває можливість для застосування спеціалізованих метрик і показників: частота порушень, рівень відповідності KYC, кількість скарг на greenwashing тощо. Ці дані інтегруються в загальну систему оцінки капіталу (ICAAP/ORSA), планування безперервності бізнесу (Business Continuity Planning — BCP) і стратегічне планування, формуючи цілісний ризик-профіль, що охоплює як фінансові, так і нефінансові аспекти (Durán Santomil, Otero González, 2020). Такий підхід відповідає вимогам Solvency II і готує компанію до CSRD.

Ефективне управління комплаєнс-ризиком неможливе без упровадження і чіткого функціонування моделі «трьох ліній захисту» (three lines model), яка є міжнародно визнаним стандартом організації системи внутрішнього

¹⁰ COSO Enterprise Risk Management — Integrating with Strategy and Performance. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. 2017. *Coso*. URL: <https://www.coso.org/guidance-erm> (дата звернення: 28.11.2025).

¹¹ Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) (Text with EEA relevance). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj> (дата звернення: 28.11.2025).

контролю і ризик-менеджменту й забезпечує чіткий розподіл повноважень, відповідальності та незалежності на всіх рівнях компанії.

Перша лінія захисту — це операційні підрозділи, які безпосередньо керують ризиками в повсякденній діяльності: андеррайтинг, продаж страхових продуктів, інвестиційний департамент, робота з посередниками і клієнтами, розрахунково-клірингові операції тощо. Саме вони є первинними «власниками» комплаєнс-ризиків (risk owners) і зобов'язані здійснювати щоденний оперативний контроль: перевіряти відповідність угод регуляторним вимогам, дотримуватися процедур KYC/AML, забезпечувати прозорість умов договорів, уникати miss-selling, виконувати внутрішні політики з етичного андеррайтингу і ESG-вимог. Перша лінія відповідає за первинну ідентифікацію ризиків, упровадження превентивного контролю і негайне реагування на інциденти.

Друга лінія захисту — це незалежна комплаєнс-функція (Compliance Department / Chief Compliance Officer), а також інші функції ризик-менеджменту і юридичний департамент (у частині регуляторного комплаєнсу). Вона не займається безпосередньою операційною діяльністю, але здійснює нагляд за першою лінією: розробляє й актуалізує комплаєнс-політики, кодекси етики, процедури протидії greenwashing; проводить регулярний моніторинг і тестування контролю; організовує обов'язкове навчання персоналу; консультує бізнес-підрозділи з питань відповідності новим регуляторним вимогам (зокрема, Solvency II, CSRD, GDPR); веде реєстр комплаєнс-інцидентів і формує зведену звітність для правління й наглядової ради.

Третя лінія захисту — внутрішній аудит (Internal Audit), який залишається повністю незалежним як від першої, так і від другої ліній і підпорядковується виключно комітету з аудиту наглядової ради. Внутрішній аудит періодично проводить незалежне оцінювання адекватності й ефективності всієї системи комплаєнс-контролю, перевіряє якість виконання функцій другої лінії, виявляє системні прогалини, конфлікти інтересів або недостатню незалежність комплаєнс-функції, формулює обов'язкові рекомендації і відстежує терміни їх реалізації.

Ця трирівнева модель, офіційно рекомендована Інститутом внутрішніх аудиторів (Institute of Internal Auditors — ІІА) і Європейським органом страхового нагляду ЕІОРА, забезпечує баланс між операційною гнучкістю бізнес-підрозділів і жорстким, об'єктивним контролем, мінімізує ризик «сліпих зон» і створює культуру спільної відповідальності за комплаєнс на всіх рівнях організації. В українських страхових компаніях упровадження саме такої структури є не лише найкращою практикою, а й обов'язковою умовою майбутньої гармонізації з Solvency II і успішного проходження оцінювання регулятором.

Для системного управління комплаєнс-ризиками, яке вимагає їх чіткої класифікації — адаптованої до страхового сектору таксономії (Можаровський, 2021), запропоновано такі ключові категорії:

регуляторний комплаєнс — дотримання ліцензійних умов, пруденційних нормативів, правил звітності й стандартів продажу;

захист прав споживачів — прозорість продуктів, запобігання miss-selling, справедливість виплат, уникнення нав'язування;

AML/CFT і санкції — KYC, скринінг, контроль транскордонних операцій, дотримання санкційних списків;

захист даних і цифрові технології — відповідність GDPR, безпека big data, етичне використання ШІ в андеррайтингу;

ESG-ризиків і greenwashing — некоректні заяви, невідповідність інвестицій ESG-політиці;

етичний андеррайтинг — дискримінація, непропорційні відмови, конфлікти інтересів;

комплаєнс посередницької мережі — контроль агентів / брокерів, делегування, прозорість комісій;

корпоративне управління — незалежність ради, прозорість винагород, запобігання інсайдерським операціям (insider dealing).

Ця таксономія є основою для побудови реєстру ризиків, визначення KRI/KCI та інтеграції з ESG-стратегією.

Водночас комплаєнс-ризиків завжди мають дві сторони — зовнішню (екзогенну) і внутрішню (ендогенну). Зовнішній тиск існує завжди, але чи призведе він до катастрофи, залежить виключно від внутрішніх слабкостей компанії.

Зовнішні (екзогенні) джерела тиску:

- НБУ: нові вимоги щодо AML, санкційного комплаєнсу, звітності, ESG-розкриття;
- європейські регуляції (SFDR, CSRD, EU Taxonomy) — обов'язкові для компаній з європейськими власниками чи перестраховиками;
- американські санкції (OFAC) і стандарти FATF;
- міжнародні перестраховики (компанії Munich Re, Swiss Re тощо) — детально перевіряють комплаєнс перед кожним продовженням договору;
- майбутній перехід до режиму, подібного до Solvency II, — капітал залежатиме від якості управління всіма ризиками, включно з комплаєнсом.

Порушення в Україні може миттєво вдарити по всій міжнародній групі.

Внутрішні (ендогенні) слабкості (тобто те, що залежить тільки від компанії):

- корпоративна культура і етичні норми (Tone from the Top): якщо головне — продажі, а комплаєнс — «гальмо», система залишається формальною;
- люди: брак кваліфікованих кадрів, слабе навчання, висока плинність;
- техніка: ручна перевірка санкційних списків, облік в Excel, відсутність автоматизації (Шевчук, Петренко, 2025);
- місце комплаєнсу в структурі: підпорядкування юристам чи аудиту, відсутність прямого доступу до правління, неінтегрованість в управління ризиками підприємства (Enterprise Risk Management — ERM).

Саме внутрішні недоліки перетворюють зовнішні вимоги на штрафи, втрату партнерів і репутаційні катастрофи.

ВИСНОВКИ

Проведене теоретичне дослідження дозволило отримати ряд результатів.

1. Уточнено поняття «комплаєнс-ризик» для страхового ринку України з урахуванням його специфіки (андеррайтинг, посередництво, перестраховування). Комплаєнс-ризик визначено як імовірність настання негативних подій (фінансових втрат, юридичних санкцій чи репутаційного збитку), спричинених невиконанням зовнішніх регуляторних вимог, внутрішньої політики або етичних стандартів, включаючи захист прав споживачів, протидію відмиванню коштів, а також фальсифікацію ESG-заяв.

2. Обґрунтовано місце комплаєнс-ризиків в ієрархії ризиків страхових компаній як самостійної категорії, що має багато точок перетину з юридичними, фінансовими, операційними і репутаційними ризиками. Доведено, що комплаєнс-ризик є системоутворюючим елементом ризик-менеджменту, здатним виступати каталізатором криз, що вимагає його виокремлення для застосування спеціалізованих методів управління.

3. Розглянуто адаптовану до страхового сектору таксономію комплаєнс-ризиків, яка включає вісім ключових категорій: регуляторний комплаєнс, захист прав споживачів, AML/CFT і санкції, захист даних і цифрові технології, ESG-ризиків і greenwashing, етичний андеррайтинг, комплаєнс посередницької мережі, корпоративне управління. Запропонована таксономія слугує основою для побудови реєстрів ризиків та інтеграції з системою оцінювання капіталу (ICAAP/ORSA).

4. Проаналізовано механізми інтеграції комплаєнс-системи з принципами сталого розвитку, що додає нового виміру обліку ризиків через екологічний, соціальний і управлінський компоненти. Встановлено, що ESG перетворюється на жорстку регуляторну вимогу (CSRD, EU Taxonomy), що робить облік відповідних комплаєнс-ризиків обов'язковим елементом корпоративної стратегії.

5. Обґрунтовано необхідність застосування моделі «трьох ліній захисту» (за стандартами ІА і ЕІОРА) як базової структури для організації комплаєнс-контролю в страхових компаніях. Визначено роль кожної лінії (операційні підрозділи, комплаєнс-функція і ризик-менеджмент, внутрішній аудит) у забезпеченні незалежності, проактивного моніторингу й культури відповідності.

Отримані результати формують теоретичну основу для подальшого розвитку систем комплаєнс-менеджменту в українських страхових компаніях, сприяючи підвищенню їх стійкості й відповідності міжнародним стандартам. Подальші дослідження доцільно спрямувати на емпіричну верифікацію запропонованої таксономії і концептуальних засад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Москаленко, Н. (2018). Теоретичні аспекти запровадження комплаєнс-контролю в Україні. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. Вип. 2. С. 106—112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ehsfat_2018_2_17

- Можаровський, М. (2021). Теоретико-правовий аналіз визначення поняття «комплаєнс» та його видів. *Право*. № 2. С. 139—148. <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2021.2.21>
- Неізнана, О. (2017). Дослідження практики комплаєнс у страхових компаніях України. *Актуальні проблеми економіки*. № 3. С. 267—273. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ape_2017_3_32
- Durán Santomil, P., Otero González, L. (2020). Enterprise risk management and Solvency II: The system of governance and the Own Risk and Solvency Assessment. *The Journal of Risk Finance*. No. 21(4). P. 317—332. <https://doi.org/10.1108/JRF-09-2019-0183>

Надійшла 29.10.2025
Прорецензована 27.11.2025
Доопрацьована 15.12.2025
Підписана до друку 23.12.2025

REFERENCES

- Moskalenko, N. (2018). Theoretical aspects of introduction of complex control in Ukraine. *Economic herald. Series: Finance, accounting, taxation*. Vol. 2. P. 106—112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ehsfat_2018_2_17 [in Ukrainian].
- Mozharovskyi, M. (2021). Theoretical and legal analysis of “compliance” definition and its types. *Law.ua*. No. 2. P. 139—148. <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2021.2.21> [in Ukrainian].
- Neizviestna, O. (2017). Research on the compliance practice in insurance companies of Ukraine. *Actual Problems of Economics*. No. 3. P. 267—273. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ape_2017_3_32 [in Ukrainian].
- Durán Santomil, P., Otero González, L. (2020). Enterprise risk management and Solvency II: The system of governance and the Own Risk and Solvency Assessment. *The Journal of Risk Finance*. No. 21(4). P. 317—332. <https://doi.org/10.1108/JRF-09-2019-0183>

Received on October 29, 2025
Reviewed on November 27, 2025
Revised on December 15, 2025
Signed for printing on December 23, 2025

Bohdan Lukianchuk, PhD Student
Lesya Ukrainka Volyn National University
13, Voli Ave., Lutsk, 43025, Ukraine

ORGANIZATION OF COMPLIANCE
RISK ACCOUNTING IN INSURANCE ACTIVITIES
IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Under the modern conditions of globalized financial market, insurance companies face complex challenges associated with functioning in a highly regulated legal field, where any deviations from regulatory requirements can cause systemic consequences. Compliance risks in this context become a critical factor that directly determines the level of financial resilience, preservation of reputation capital and long-term competitiveness of the institution.

A holistic model of the organization of compliance risk accounting in insurance activities, which organically integrates the environmental, social and governance (ESG) principles as a strategic imperative of modern business, has been developed. The conceptual apparatus, evolution of definitions and specifics of compliance risk in the insurance sector have been analyzed in detail; an extensive taxonomy of risks taking into account their intersection with operational, legal and reputational dimensions is presented; modern methods of identification, assessment and continuous monitoring are described, including relevant tools and scenario analysis. Particular attention is paid to the construction of structured risk registers, the definition and implementation of key compliance control (KCI) and risk (KRI) indicators as well as the integration of the system with the “three lines of defense” model, internal audit and corporate ESG strategy.

A step-by-step “roadmap” for the implementation of the model is proposed. The principle of double materiality as a tool for transparent non-financial reporting that takes into account the financial impact of ESG factors on the company is considered separately. Ways of adapting the proposed model to the specifics of Ukrainian insurance market in the context of active European integration, harmonization with EU directives (in particular, Solvency II, CSRD) and the need to counter new challenges, such as greenwashing, cyber threats and sanctions regimes, are presented.

Keywords: *compliance risk; insurance activities; environmental, social and governance principles; “three lines of defense”; double materiality; international standards Solvency II and CSRD.*